

**КНУБА**  
**Будівельно-технологічний факультет**  
**кафедра товарознавства та комерційної діяльності у будівництві**

<b>Назва дисципліни</b>	<b>«ТЕОРІЯ ГАЛУЗЕВИХ РИНКІВ»</b>
<b>Викладач (-і)</b>	Алавердян Людмила Миколаївна Дименко Руслан Анатолійович
<b>Контактний тел.</b>	+ (38) 0503807833 – Захарченко Петро Володимирович + (38) 0979488619 – Алавердян Людмила Миколаївна + (38) 0672464941 – Дименко Руслан Анатолійович
<b>E-mail:</b>	zakharchenko.pv@knuba.edu.ua lerok2007@ukr.net drainc@ukr.net tkd362@ukr.net
<b>Консультації</b>	<i>Очні консультації</i> <i>Он лайн-консультації</i>
<b>Коротка анотація до дисципліни</b>	<p>Галузеві ринки є агрегованими товарними ринками. Агрегування здійснюється на основі пропозиції товарів-замінників на ринку. Відмінність між галузевим ринком і галуззю визначається тим, що ринок поєднує підприємства, які задовольняють одну й ту саму потребу, а галузь у вузькому розумінні – це сукупність підприємств, що мають схожі технології. Аналіз товарного ринку є більш необхідним для підприємств і маркетингових досліджень, а галузевий ринок можна використовувати для агрегованого аналізу внутрішнього, світового ринку, процесу інвестування, інноваційних механізмів, входження на ринок і державного регулювання галузей.</p> <p>Вибір оптимальної стратегії короткострокового і довгострокового розвитку фірми і державне регулювання галузевої структури сучасної складної і різноманітної економіки неможливі без адекватної оцінки економічних наслідків тієї чи іншої поведінки численних ринкових агентів – як фірм, так і споживачів. Ця економічна оцінка становить фундамент ринкових дій компаній і необхідний базис майже будь-якої політики держави, і в першу чергу політики підтримки конкуренції, яка завжди носить двоїстий характер, сприяє розвитку галузей, стимулює фірми до інновацій, супроводжується підвищенням якості продукції та зниженням ціни одиниці товару. Однак без належного нагляду конкуренція здатна трансформуватися в недобросовісна поведінка окремих агентів ринку, що веде до "нечесної" реклами, недобросовісним методам усунення конкурента і прямого обману покупців.</p>
<b>Мета та завдання дисципліни</b>	Мета: формування у студентів економічного світогляду та економічного мислення на основі поглибленого вивчення закономірностей

	<p>функціонування галузевих ринків, їх структури, результативності; аналізу поведінки ринкових суб'єктів у питаннях ціноутворення, диференціації продукції, умов набуття ринкової влади та її збереження, цінового та нецінового суперництва, інвестицій та інновацій; оцінки доцільності державного втручання, обсягів, методів та інструментів регулювання.</p> <p>Завдання: оволодіння теоретичними знаннями, що дозволить майбутнім фахівцям проводити галузевий аналіз і аналіз ринкових структур, досліджувати й прогнозувати наслідки прийнятих рішень окремими суб'єктами ринку, одержати більш глибоке розуміння закономірностей функціонування галузей і ринків, а також оцінювати ефективність заходів державної політики відносно регулювання ринків і галузей.</p>
<p><b>Компетенції відповідно до освітньо-професійної програми</b></p>	<p><b>Soft-skills / Загальні компетентності</b>  ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.  ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами)</p> <p><b>Hard-skills / Спеціальні (фахові) компетенції</b>  СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній  СК 6. Здатність розробляти системи управління асортиментом, якістю та життєвим циклом будівельних товарів.</p>
<p><b>Формат дисципліни</b></p>	<p>Формат проведення дисципліни – очний та заочний (<i>offline</i>)  <i>Курс, також має супровід в системі kniba.edu.ua, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання; (blended)</i></p>
<p><b>Результати навчання</b></p>	<p><b>Результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми (програмні результати навчання)</b></p> <p><u>ПР02</u>. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.</p> <p><u>ПР04</u>. Застосовувати бізнес-комунікації для підтримки взаємодії з представниками різних професійних груп.</p> <p><u>ПР08</u>. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.</p> <p><u>ПР11</u>. Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.</p> <p><i>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:</i></p> <p><b>знати:</b> теоретичні засади господарських ринків, сучасні підходи до визначення та аналізу ринкових структур, основні теоретико-методологічні концепції, підходи та моделі, що використовуються при дослідженні галузевих ринків; механізм аналізу структури ринку та бар'єрів входження фірм на ринки; базові моделі цінової дискри-</p>

	<p>мінації, продуктової диференціації, олігопольної поведінки, ринків природної монополії, влади покупця та вертикальної інтеграції, патентів та технологічних інновацій; межі, інструменти та методи впливу держави на структуру, поведінку та результативність ринку; базові моделі короткострокової та довгострокової рівноваги фірми-виробника, засоби впливу на ринкові структури; міжнародну та національну нормативно-правову базу регулювання галузевих ринків на макро- та мегарівнях;</p> <p><b>вміти:</b> виявляти, ставити та вирішувати проблеми, оперувати програмним теоретичним матеріалом; викладати матеріал логічно і послідовно; диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання; теоретично мислити, аналізувати та оцінювати факти, концепції, ідеї з критичної точки зору; застосовувати математичний інструментарій та економічні закони у процесі розв'язання економічних проблем; будувати елементарні економіко-математичні моделі; аналізувати й оцінювати наслідки прийнятих рішень в короткостроковому та довгостроковому періодах; розробляти практичні рекомендації, які спрямовані на поліпшення стану суб'єктів галузевих ринків; прогнозувати та аналізувати поведінку суб'єктів економіки в умовах недосконалої конкуренції на ринках; проводити комплексний аналіз окремого галузевого ринку</p>
--	---

Обсяг дисципліни / Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	16	6
семинарські заняття / практичні / лабораторні	14	14
самостійна робота	60	70
Всього годин	90	90

**Ознаки дисципліни:**

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна\вибіркова
2020-2021	1	напр. 076	1	Вибіркова (ВК 6)
<b>Пререквізити</b>	«Електронна комерція та комерційна логістика» «Управління якістю»			
<b>Технічне й програмне забезпечення</b>	Комплект медіапроектора з ноутбуком; тематичні презентації з використанням PowerPoint			

<b>/обладнання</b>	
<b>Політики дисципліни</b>	Один з необхідних елементів системи забезпечення якості освіти – це політика щодо академічної доброчесності. При викладанні курсу звернути увагу на граничну величину плагіату (не більше 20%) при підготовці самостійних робіт та проведення презентацій. При проведенні контрольних робіт не допускається використання гаджетів та інших джерел інформації.
<b>Схема дисципліни</b>	<i>Після засвоєння курсу лекцій, проводяться практичні заняття на яких практично розглядаються питання функціонування об'єктів роздрібної торговельної мережі, наповнення торговельного залу, визначається потреба у обсягах та видах складських приміщень.</i>
<b>Загальна система оцінювання дисципліни</b>	Участь в роботі впродовж семестру/екзамен – 60/40 Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і під час виконання індивідуального завдання під контролем викладача. Модульний контроль полягає у відповідях на контрольні питання з відповідної теми, підготовку завдань за допомогою різних технічних засобів та програмних продуктів.
<b>Вимоги до письмової роботи</b>	На практичне заняття, з питань, що виносяться на розгляд повинна бути підготовлена коротка (~500 слів) доповідь з наочним матеріалом (презентація). Оцінюється якість та оригінальність наведених аргументів. Індивідуальна робота – це коротка, але змістовна доповідь на тему із зазначених у методичних рекомендаціях. Робота надається за 10 днів до заліку. Захист роботи відбувається під час екзамену. Максимальна оцінка за роботу – 20 балів.
<b>Семінарські заняття</b>	Заняття проводяться відповідно до методичних рекомендацій до практичних занять по дисципліні «Теорія галузевих ринків».
<b>Умови допуску до підсумкового контролю</b>	Необхідно прослухати курс лекцій, або самостійно вивчити необхідні теми, виконати Індивідуальну роботу з презентацією, здати контрольні модульні роботи – це є умови допуску до заліку з дисципліни.

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
	Тема 1. Структура галузевого ринку та ринкова влада	Л	Структура ринку і сили ринкових структур. Кількісні показники структури товарного ринку . Показники ринкової влади фірми. Методологія дослідження. Узагальнені ринкові структури. Класифікація ринкових структур. Досконала конкуренція. Ринкова структура і її основні риси. Вплив віддачі від масштабу на рівновагу. Ціноутворення на рівні граничних витрат і його вплив на суспільний добробут. Монополія. Види монополій. Суспільні витрати існування монополії. Монопольна влада Монопольна влада. Визначення, прояви, нормальний і економічний прибуток. Показники монопольної влади. Коефіцієнт		2		

			Бейна (норма економічного прибутку). Коефіцієнт (індекс) Лернера. Коефіцієнт Тобіна. Коефіцієнт Папандреу.				
	Тема 2. Фірма в теорії економіки ринку	Л, П	Концепції фірм і їх цілі. Механізм поведінки домінуючих і олігополістичних фірм. Сучасні концепції фірми: технологічний, контрактний і стратегічний підхід. Сутність ринку. Класифікація ринків, ідентифікація меж. Сутність, класифікація, структура галузі. Галузевий ринок. Показники розміру фірми.		2, 2	5	
	Тема 3. Диференціація продукту	Л, П	Продукт як сукупність характеристик. Горизонтальна і вертикальна диференціація продукту. Диференціація продукту. Вертикальна й горизонтальна диференціація продукції, підходи до виміру ступеня диференціації продукції. Найпростіші моделі. Ефекти власної й перехресної ціни. Кількісні й цінові ігри при неоднорідних продуктах, модифікація моделей Курно й Бертрана. Модель послідовних дій. Монополістична конкуренція. Фірма й торгівельні марки. Рівновага Чемберліна при монополістичній конкуренції. Просторові (адресні) моделі. Модель лінійного міста, "парасольки Хотеллінга", вплив структури витрат на рівень диференціації, послідовний вхід у галузь. Модель кругового міста Салопа, оптимальний рівень диференціації й диференціація при вільному доступі на ринок. Інші моделі. Модель Ланкастера. Продукт як сукупність споживчих характеристик. Модель вертикальної диференціації продукту Саттона.		2, 2	5	
	Тема 4. Стратегічне взаємодія крупних фірм на ринку	Л, П	Стратегії та моделі поведінки. Вертикальна інтеграція та обмеження форми вертикального контролю. Конкуренція в обсязі випуску. Функції кращої реакції. Рівновага в моделі. Вплив числа фірм на добробут. Модель неоднорідних фірм. Модель Штакельберга-Бертрана. Цінова конкуренція. Існування рівноваги. Вплив виробничих обмежень, цикли Еджворта. Умови ціноутворення вище граничних витрат. Модель домінуючої фірми Форхаймера. Умови реалізації домінування. Статичне й динамічне ціноутворення. Модель "самогубного ціноутворення" домінуючої фірми. Порівняльний аналіз моделей. Вплив обмеженості виробничих потужностей. Можливість і стійкість змови. Динамічні стратегії.		2, 2	5	
	Тема 5. Концентрація виробництва в галузі	Л, П	Суть, форми і показники концентрації виробництва. Заходи концентрації. Індекс концентрації. Індекс Херфинделя-Хіршмана. Індекс ентропії. Бар'єри входу в галузь. Витрати на вхід, безповоротні витрати. Блокований, утриманий і відкритий вхід у галузь. Ціноутворення й ринкові сигнали. Злиття. Види економічних об'єднань. Типи злиття. Горизонтальні й вертикальне злиття, проміжні, кінцеві й взаємозамінні продукти. Контроль злиття з боку держави, світовий досвід. Ворожі поглинання. Причини поглинань. Мета і засоби поглинань. Варіанти боротьби з ворожими поглинаннями. Ефективність концентрації виробництва та оптимальні розміри підприємств.		2, 2	5	
	Тема 6. Спеціалізація і кооперування в галузі	Л, П	Суть, напрямки, форми і показники спеціалізації. Кооперація в ринковій економіці. Організаційні основи та планування спеціалізації й кооперування. Економічна ефективність спеціалізації й кооперування.		2, 2	5	
	Тема 7. Комбінування виробництва	Л, П	Суть, форми і показники рівня комбінування виробництва. Особливості комбінування виробництва в різних галузях і його ефективність.		2, 2	5	

	в галузі						
	Тема 8. Державна галузева політика	Л, П	Типи галузевої політики. Антимонопольна політика держави . Регулювання природних монополій. Інновації як фактор розвитку галузі. Інновації. Класифікація процесу інновацій. Гонка за НТП, рівноважний і суспільно оптимальний рівень НІОКР. Гіпотеза Шумпетера. Кооперація в сфері НІОКР, ефект позитивного впливу. Взаємозв'язок структури ринку й інноваційної активності. Патенти. Одержання переваг і заохочення інновацій. Критерії й типи патентного захисту розробок. Оптимальна тривалість патенту. Ліцензування й субсидування інновацій. Зовнішньоторговельна політика галузевого регулювання.		2, 2	5	

<b>Загальна система оцінювання дисципліни</b>	Поточний контроль здійснюється під час проведення лабораторних, практичних занять і під час виконання індивідуального завдання під контролем викладача. Модульний контроль полягає у відповідях на контрольні питання з відповідної теми при захисті індивідуального завдання та лабораторних робіт, підготовку завдань за допомогою різних технічних засобів та програмних продуктів; правильно розраховував певні показники.			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
	82-89	<b>B</b>	добре	
	74-81	<b>C</b>		
	64-73	<b>D</b>		
	60-63	<b>E</b>	задовільно	
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	